

[Knud Nielsen.]

beslutning, vi har fremsat, at regeringen nu i denne samling bør fremsætte forslag til en virkelig gennemgribende reform af ungdommens uddannelsesfond. Det er uomtvisteligt, at Danmark i dag stadig — til trods for de bestræbelser, der er udfoldet, specielt de sidste 16-17 år — uddannelsesmæssigt er et klasse-samfund. Dette fremgår meget klart af de undersøgelsesresultater, der er refereret i von Eyben-udvalgets betænkning. Jeg skal ikke her trætte med mange tal, men jeg vil gerne nævne to ting. For det første de forskellige socialgruppers andel i rekrutteringen til gymnasiet. Den lille socialgruppe 1, omfattende kun ca. 5 pct. af den mandlige befolkning mellem 40 og 65 år, leverer 29 pct. af gymnasieeleverne, mens den meget store socialgruppe 5, omfattende så meget som 26 pct. af den mandlige befolkning mellem 40 og 65 år og overvejende bestående af ikke-faglærte arbejdere, skriver sig kun for 1 pct. af gymnasieeleverne. For det andet vil jeg igen pege på, at kun 10 pct. af de studerende ved universiteter og høje læreanstalter kommer fra arbejderhjem eller med andre ord fra langt den største befolkningsgruppe.

Disse tal er symptom på, at der er noget alvorligt galt i hele vort uddannelsessystem, og at der er meget langt igen, før vi har nået den lige adgang til uddannelse, som mig bekendt alle politiske partier bekender sig til, i hvert fald i ord. Denne skævhed er forkastelig og helt uacceptabel i et demokratisk samfund. Det haster med en reform. Det er jo nemlig ikke sådan, at alle problemer er løst i samme øjeblik, folketinget har truffet beslutning om en reform. For det første bliver det af finansielle grunde nødvendigt at udbygge denne reform gradvis mod den målsætning, vi bliver enige om, og når den målsætning om en årrække er nået, så vil der yderligere gå en halv snes år, inden virkningerne slår igennem fuldt ud, i hvert fald med hensyn til de høje uddannedes sociale baggrund, og det vil sige, at vi så allerede er henne i 1980'erne.

Vi mener, at reformen skal gennemføres med virkning fra i år, og at den skal sigte mod for det første, at alle grupper af uddannelsessøgende, hvad enten de er lærlinge, gymnasieelever, lærerstuderende, eller de er i gang med et hvilket som helst andet studium, får lige gode støttemuligheder. For

det andet, at der med det samme må sættes ind med stærkt øgede midler til de helt unge i de grundlæggende faglige og almene uddannelser, det vil sige på det tidspunkt, hvor valget står mellem uddannelse og ikke-uddannelse. For det tredje, at stipendiernes andel af den samlede støtte skal øges så meget, at økonomiske grunde ikke afholder nogen fra at gennemføre den uddannelse, som deres lyst og evner betinger. Det vil for unge fra økonomisk dårligt stillede hjem sandsynligvis indebære fuld stipendiestøtte. For det fjerde, at de urimelige virkninger af de nugældende regler om støttens afhængighed af forældreindtægten fjernes, og som et første skridt bør indtægtsgænsen hæves væsentligt. For det femte, at de geografiske hindringer for uddannelse elimineres. Jeg tror, at undervisningsministeren af de 5 punkter vil forstå, at socialdemokratiet nærmest ligger på linje med mindretals-udtalelsen i von Eyben-udvalgets betænkning.

For lærlingenes vedkommende er der ganske særlige problemer på grund af uddannelsens specielle karakter af en kombination af teoretisk undervisning på skoler og praktisk oplæring hos arbejdsgiverne. Indtil der kan foretages en revision af lærlingeloven på grundlag af de forsøg, der er under forberedelse med henblik på en omlægning af de faglige grunduddannelser, må man tilstræbe, at det offentlige i fuldt omfang overtager udgifterne ved den uddannelse, der foregår på skolerne, og at det offentlige endvidere yder en sådan uddannelsesstøtte til lærlinge under skolegangen, at deres faktiske leveomkostninger dækkes.

Vi vil fra socialdemokratiets side alvorligt henstille til regeringen at fremkomme med et egentligt reformforslag nu — jeg er sikker på, at undervisningsministeren udmærket kan få dispensation fra 15. marts-reglen i dette tilfælde. Vi vil endvidere henstille til regeringen, at den foruden at beregne omkostningerne ved en udvidelse af uddannelsesstøtten også beregner de samfundsmæssige besparelser, der ligger i en effektivisering af uddannelserne, en hurtigere gennemførelse af studierne, en bedre udnyttelse af uddannelsesfaciliteterne og en forlængelse af det åremål, i hvilket samfundet har gavn af de uddannede. Jeg vil tro, at disse samfundsmæssige besparel-